

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Europos e. teisingumo strategijos link“

(2009/C 128/02)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 286 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 8 straipsnį,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽²⁾, ypač į jo 41 straipsnį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. ĮVADAS

1. 2008 m. gegužės 30 d. buvo priimtas Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Europos e. teisingumo strategijos link“ (toliau – Komunikatas). Laikydamasis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 41 straipsnio, EDAPP pateikia šią nuomonę.
2. Komunikatu siekiama pasiūlyti e. teisingumo strategiją, kuria ketinama stiprinti piliečių pasitikėjimą Europos teisingumo erdve. Pagrindinis e. teisingumo tikslas turėtų būti padėti veiksmingiau administruoti teisingumą piliečių naudai visoje Europoje. ES veiksmais turėtų būti sudaryta galimybė piliečiams gauti informaciją, nesudarant kalbinių, kultūrinių ir teisinių barjerų, kurie atsiranda dėl sistemų įvairovės. Prie Komunikato pridedamas veiksmų plano ir tvarkaraščio projektas.
3. Šioje EDAPP nuomonėje aptariami Komunikato aspektai, susiję su asmens duomenų tvarkymu, privatumo apsauga elektroninių ryšių sektoriuje ir laisvu duomenų judėjimu.

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 23 11, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

II. BENDRA INFORMACIJA IR KONTEKSTAS

4. 2007 m. birželio mėn. TVR taryba ⁽³⁾ nustatė kelias e. teisingumo plėtojimo prioritetines sritis:

— sukurti Europos sąsają (e. teisingumo portalą);

— sudaryti sąlygas kelių registrų, pavyzdžiui, nuosprendžių registrų, nemokumo registrų, komercinių ir verslo registrų bei žemės registrų, sujungimui į tinklą;

— pradėti rengtis naudoti IRT vykdant Europos mokėjimo orderio procedūrą;

— pagerinti vaizdo konferencijų technologijos naudojimą tarpvalstybiniuose procesuose, visų pirma renkant įrodymus;

— sukurti pagalbines priemones vertimui raštu ir žodžiu.

5. Nuo to laiko darbo e. teisingumo srityje pažanga buvo stabili. Komisijos nuomone, dirbant šiuo klausimu reikia užtikrinti, kad pirmenybė būtų teikiama veiklos projektams ir decentralizuotoms struktūroms, tuo pat metu numatant koordinavimą Europos lygiu, remtis galiojančiais teisiniais dokumentais ir naudoti IT priemones jų veiksmingumui gerinti. Europos Parlamentas taip pat pareiškė pritarantis e. teisingumo projektui ⁽⁴⁾.

6. Komisija nuolat ragina naudoti šiuolaikines informacines technologijas civilinės ir baudžiamosios teisės srityse. Todėl buvo sukurtos tokios priemonės, kaip Europos mokėjimo orderis. Nuo 2003 m. Komisija administruoja Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose „portalą“, kuriuo piliečiai gali naudotis 22 kalbomis. Komisija taip pat sukūrė ir įdiegė Europos teismo atlasą. Šios priemonės yra parengtiniai būsimos Europos e. teisingumo sistemos elementai. Baudžiamosios teisės srityje Komisija rengė priemonę, kuri sudarytų sąlygas keistis informacija iš valstybių narių nuosprendžių registrų ⁽⁵⁾. Ne tik Komisija, bet ir Eurojustas parengė saugias ryšių su nacionalinėmis institucijomis sistemas.

⁽³⁾ Dok. 10393/07 JURINFO 21.

⁽⁴⁾ Žr. Europos Parlamento Teisės reikalų komiteto ataskaitos projektą.

⁽⁵⁾ Visų pirma žr. toliau nurodytą ECRIS sistemą.

7. E. teisingumo projektu ketinama pasiūlyti daugiau galimybių, kad per ateinančius metus Europos teisingumo erdvė būtų išplėsta konkrečiau pavidalą piliečiams. Siekdama parengti bendrą strategiją šiuo svarbiu klausimu Komisija priėmė šį Komunikatą dėl e. teisingumo. Komunikate išdėstyti objektyvūs prioritetų nustatymo kriterijai, visų pirma būsimų Europos lygio projektų srityje, kad per pagrįstą laiką būtų pasiekta konkrečių rezultatų.
8. Komisijos tarnybų darbiname dokumente – Komunikato lydimajame dokumente, kuriame išdėstyta poveikio vertinimo santrauka – taip pat pateikta tam tikros bendros informacijos⁽⁶⁾. Poveikio vertinimo ataskaita buvo parengta atsižvelgiant į valstybių narių, teisminių institucijų, teisinių profesijų atstovų, piliečių ir įmonių atsiliepimus. Su EDAPP konsultuotasi nebuvo. Poveikio vertinimo ataskaitoje prioritetas buvo suteiktas politikos pasirinkimui problemoms, kurios apima europinį aspektą ir nacionalinę kompetenciją, spręsti. Komunikate buvo pasinaudota šiuo politikos pasirinkimu. Strategijoje daugiausia dėmesio bus skiriama vaizdo konferencijų naudojimui, e. teisingumo portalo sukūrimui, vertimo priemonių gerinimui parengiant automatinio vertimo internete priemones, teisinių institucijų tarpusavio ryšių gerinimui, geresnei nacionalinių registų ir Europos procedūrų (pavyzdžiui, Europos mokėjimo orderis) sąveikai.
9. EDAPP pritaria, kad pirmiau nurodytai veiklai būtų skiriama daugiausia dėmesio. Iš esmės jis pritaria e. teisingumo visapusiškam požiūriui. Jis patvirtina, kad esama trejopo būtinybės gerinti galimybes kreiptis į teismus, Europos teisinių institucijų bendradarbiavimą ir pačios teisingumo sistemos veiksmingumą. Šiuo požiūriu daromas poveikis kelioms institucijoms ir asmenims:
- valstybės narėms, kurios visų pirma atsakingos už veiksmingų ir patikimų sistemų sukūrimą;
 - Europos Komisijai, kuriai tenka sutarčių sergėtojos vaidmuo;
 - valstybių narių teisminėms institucijoms, kurioms reikia modernesnių priemonių ryšiams palaikyti, ypač tarpvalstybinių bylų atveju;
 - teisinių profesijų atstovams, piliečiams ir įmonėms, kurie visi pasisako už geresnį IT priemonių panaudojimą siekiant, kad būtų geriau patenkinti jų poreikiai, susiję su teisingumu.
10. Komunikatas yra glaudžiai susijęs su Tarybos sprendimu dėl Europos nuosprendžių registų informacinės sistemos (ECRIS) sukūrimo. 2008 m. rugsėjo 16 d. EDAPP priėmė nuomonę dėl šio pasiūlymo⁽⁷⁾. EDAPP pritarė pasiūlymui, jei bus atsižvelgta į keletą aspektų. Visų pirma jis pažymėjo, kad papildomos duomenų apsaugos garantijos turėtų užpildyti dabartinę spragą, kai nėra išsamios teisinės sistemos dėl duomenų apsaugos policijos ir teisminių institucijų bendradarbiavimo srityje. Todėl jis pabrėžė, kad atliekant sistemos duomenų apsaugos priežiūrą, būtinas veiksmingas koordinavimas dalyvaujant valstybių narių institucijoms ir Komisijai, kuri užtikrina bendrą ryšių infrastruktūrą.
11. Kai kurie šios nuomonės elementai, kuriuos naudinga priminti, yra šie:
- turėtų būti nurodyta, kad aukšto lygio duomenų apsauga yra būtina sąlyga įgyvendinamosioms priemonėms patvirtinti;
 - siekiant teisinio tikrumo, Komisijos atsakomybė už bendrą ryšių infrastruktūrą ir už Reglamento (EB) Nr. 45/2001 taikymą, turėtų būti aiškiai nurodyta;
 - Komisija – o ne valstybės narės – taip pat turėtų būti atsakinga už sąsają užtikrinančią programinę įrangą, siekiant gerinti keitimosi informacija veiksmingumą ir sudaryti sąlygas geresnei sistemos priežiūrai.
 - Turėtų būti aiškiai apibrėžtas automatinio vertimo naudojimas ir nustatytos jo ribos, kad būtų skatinamas abipusis baudžiamųjų veikų supratimas nedarant įtakos perduodamos informacijos kokybei.
12. Šios rekomendacijos tebėra vertingos kontekstui, į kurį atsižvelgiant bus nagrinėjamas šis Komunikatas.

III. KOMUNIKATE NUMATYTAS KEITIMASIS INFORMACIJA

13. E. teisingumo taikymo sritis yra labai plati, iš esmės apimanti IRT naudojimą teisingumo administravimo srityje

⁽⁶⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas – Komunikato Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Europos e. teisingumo strategijos link“ lydimasis dokumentas. Poveikio vertinimo santrauka, 2008 m. gegužės 30 d. SEC (2008) 1944.

⁽⁷⁾ Žr. EDAPP nuomonę dėl Tarybos sprendimo dėl Europos nuosprendžių registų informacinės sistemos (ECRIS) sukūrimo pagal Paminėto sprendimo 2008/XX/TVR 11 straipsnį, kuri pateikiama EDAPP tinklavietėje www.edps.europa.eu („consultation“, „opinions“, „2008“).

- Europos Sąjungoje. Tai taikoma daugeliui klausimų, pavyzdžiui, projektams, skirtiems informacijos procese dalyvaujančioms bylos šalims veiksmingesniam teikimui. Tai apima informaciją internete apie teisinės sistemas, teisės aktus ir teisminę praktiką, elektronines ryšių sistemas, susiejančias procese dalyvaujančias bylos šalis ir teismus bei visiškai elektroninių procedūrų nustatymą. Tai taip pat taikoma Europos projektams, pavyzdžiui, elektroninių priemonių naudojimui bylos nagrinėjimui įrašyti ir projektams, susijusiems su keitimusi informacija ar sąveika.
14. Net jei ši taikymo sritis ir yra labai plati, EDAPP pastebėjo, kad e. teisingumo portale bus pateikiama informacija apie baudžiamąsias bylas ir civilines bei komercines teismines sistemas, tačiau ne apie administracines teismines sistemas. Taip pat bus pateiktas saitas į Baudžiamąjį ir į Civilinį atlasą, bet ne į Administracinį atlasą, nors galbūt būtų geriau suteikti piliečiams ir įmonėms prieigą prie teisminių administracinių sistemų, pavyzdžiui, administracinės teisės ir skundų procedūros. Taip pat turėtų būti numatytas saitas į valstybės tarybų asociaciją. Toks informacijos papildymas būtų naudingas piliečiams, mėginantiems rasti kelią džiunglėse – tokia dažnai yra administracinė teisė su visais teismais – kad jie būtų geriau informuoti apie administracines teismines sistemas.
15. Todėl EDAPP rekomenduoja įtraukti administracines procedūras į e. teisingumą. Vienas iš šio naujo elemento aspektų turėtų būti e. teisingumo projektų inicijavimas siekiant didinti duomenų apsaugos taisyklių bei nacionalinių duomenų apsaugos institucijų matomumą, visų pirma duomenų, tvarkomų e. teisingumo projektuose, atžvilgiu. Tai atitiktų vadinamąją Londono iniciatyvą, kurią 2006 m. lapkričio mėn. pradėjo vykdyti duomenų apsaugos institucijos ir kuria siekiama „informuoti apie duomenų apsaugą ir padidinti jos veiksmingumą“.
- IV. NAUJAS PAMATINIS SPRENDIMAS DĖL ASMENS DUOMENŲ, TVARKOMŲ VYKDANT POLICIJOS IR TEISMINĮ BENDRADARBIAVIMĄ BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE, APSAUGOS**
16. Dėl Komisijos komunikate numatyto augančio teisminių institucijų keitimosi asmens duomenimis, taikoma duomenų apsaugos teisinė sistema tampa dar svarbesnė. Atsižvelgdamas į tai EDAPP pažymi, kad praėjus trejiems metams nuo pirminio Komisijos pasiūlymo, lapkričio 27 d. Europos Sąjungos Taryba priėmė pamatinį sprendimą dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos⁽⁸⁾. Šiame naujame teisės akte numatoma bendra duomenų apsaugos teisinė sistema „trečiojo ramsčio“ srityje, papildant Direktyvos 95/46/EB duomenų apsaugos nuostatas „pirmojo ramsčio“ srityje.
17. EDAPP palankiai vertina šį teisinį dokumentą, kuris yra pirmas svarbus žingsnis duomenų apsaugos vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą srityje. Tačiau galutinėje teksto redakcijoje numatytas duomenų apsaugos lygis nėra visiškai patenkinamas. Visų pirma, pamatinis sprendimas apima tik policijos ir teisminius duomenis, kuriais keičiasi valstybės narės, ES institucijos ir sistemos, bet neapima šalies duomenų. Be to, priimtame pamatiniame sprendime nėra numatytas įpareigojimas skirstyti duomenų subjektus į kategorijas, pavyzdžiui, įtariamieji, nusikaltėliai, liudytojai ir nukentėjusieji, siekiant užtikrinti, kad jų duomenys būtų tvarkomi taikant tinkamesnę apsaugą. Jame nenumatytas visiškas suderinimas su Direktyvos 95/46/EB nuostatoms, visų pirma dėl tikslų, kuriais asmens duomenys gali būti toliau tvarkomi, apribojimo. Taip pat jame nenumatyta nepriklausoma atitinkamų nacionalinių ir ES duomenų apsaugos institucijų grupė, kuri galėtų užtikrinti geresnį duomenų apsaugos institucijų koordinavimą bei reikšmingai prisidėti prie vienodo pamatinio sprendimo taikymo.
18. Tai reiškia, kad net jei ir dedama daug pastangų parengti bendras tarpvalstybinio keitimosi asmens duomenimis sistemas, vis dar esama neatitiktimų, susijusių su taisyklėmis, pagal kurias tvarkomi šie duomenys, o piliečiai gali pasinaudoti savo teisėmis skirtingose ES valstybėse.
19. EDAPP dar kartą primena, kad aukšto lygio duomenų apsaugos užtikrinimas policijos ir teismo bendradarbiavimo srityje bei derėjimas su Direktyvos 95/46/EB nuostatomis turi papildyti kitas priemones, kurios yra įdiegtos ar numatytos siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybiniam keitimuisi asmens duomenimis teisėsaugos srityje. Ši būtinybė susijusi ne tik su piliečių teise į tai, kad būtų gerbiama pagrindinė teisė į duomenų apsaugą, bet ir su teisėsaugos institucijų poreikiu užtikrinti duomenų, kuriais keičiamasi, kokybę – kaip patvirtinta Komunikato priede dėl elektroninio teistumo duomenų sujungimo – įvairių šalių institucijų tarpusavio pasitikėjimu ir galiausiai įrodymų, surinktų tarpvalstybinėje byloje, teisine galia.
20. Todėl EDAPP ragina ES institucijas ypač atsižvelgti į šiuos aspektus ne tik įgyvendinant Komunikate numatytas priemones, bet taip pat siekiant kuo greičiau pradėti svarstyti, kaip galima toliau tobulinti duomenų apsaugos teisinę sistemą teisėsaugos srityje.
- V. E. TEISINGUMO PROJEKTAI**
- E. teisingumo priemonės Europos lygiu*
21. EDAPP pripažįsta, kad keitimasis asmens duomenimis yra labai svarbus elementas kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę. Dėl šios priežasties EDAPP pritaria pasiūlymui

⁽⁸⁾ Sprendimas dar nėra paskelbtas OL.

dėl el. teisingumo strategijos, pabrėždamas duomenų apsaugos svarbą šiuo požiūriu. Iš tiesų, pagarba duomenų apsaugai nėra vien teisinė prievolė, bet taip pat vienas iš svarbiausių elementų, kad numatytos sistemos, pavyzdžiui, keitimosi duomenimis kokybės užtikrinimas, būtų sėkmingos. Tai taip pat taikytina institucijoms ir organams, kai jie tvarko asmens duomenis bei kai rengiamos naujos politikos kryptys. Taisyklės ir principai turi būti taikomi bei jų laikomasi praktikoje, visų pirma atsižvelgiant į informacinių sistemų kūrimo ir diegimo etapą. Privatumas ir duomenų apsauga yra iš esmės „svarbiausieji sėkmės veiksniai“ siekiant klestinčios ir subalansuotos informacinės visuomenės. Todėl tikslinga į juos investuoti ir padaryti tai kuo anksčiau.

22. Atsižvelgdamas į tai EDAPP pabrėžia, kad Komunikate nenumatoma centrinė Europos duomenų bazė. Jis palankiai vertina tai, kad pirmenybė teikiama decentralizuotoms struktūroms. EDAPP primena, kad jis paskelbė nuomonę dėl ECRIS ⁽⁹⁾ ir dėl Priumo iniciatyvos ⁽¹⁰⁾. Nuomonėje dėl ECRIS EDAPP pareiškė, kad decentralizuota sistema išvengiama asmens duomenų dubliavimosi centrinėje bazėje. Nuomonėje dėl Priumo iniciatyvos jis rekomendavo aptariant duomenų bazių tarpusavio ryšį tinkamai atsižvelgti į sistemos mastą. Visų pirma turėtų būti nustatyti duomenų perdavimo konkretūs formatai, pavyzdžiui, užklauskos internetu dėl informacijos iš nuosprendžių registro, be kita ko, atsižvelgiant į kalbų skirtumus, ir turėtų būti nuolat stebima, ar užtikrinamas keitimosi duomenimis tikslumas. Į šiuos elementus taip pat turėtų būti atsižvelgta rengiant iniciatyvas, susijusias su e. teisingumo strategija.
23. Europos Komisija ketina prisidėti prie e. teisingumo priemonių stiprinimo ir vystymo Europos lygiu glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir kitais partneriais. Be valstybių narių pastangų rėmimo, Komisija ketina tuo pat metu pati parengti tam tikras kompiuterines priemones, kuriomis būtų didinamas sistemų sąveikumas, sudaromos palankesnės sąlygos visuomenei kreiptis į teismą, o teisminėms institucijoms palaikyti ryšius, bei užtikrinama didelė masto ekonomija Europos lygiu. Atsižvelgiant į valstybių narių naudojamos programinės įrangos sąveikumą, ne visos valstybės narės privalo naudoti tokią pat programinę įrangą – nors tai būtų praktiškiausia – tačiau jų programinė įranga turėtų būti visapusiškai sąveiki.
24. EDAPP rekomenduoja sistemų sujungimo ir sąveikumo srityje deramai atsižvelgti į tikslų apribojimo principą bei remtis duomenų apsaugos standartais („į privatumą atsi-

žvelgiama projektuojant“). Kiekviena skirtingų sistemų sąveikos forma turėtų būti išsamiai pagrindžiama dokumentais. Dėl sąveikos niekada neturėtų susidaryti padėtis, kad valdžios institucija, kuriai nesuteikta prieigos prie tam tikrų duomenų teisė arba teisė juos naudoti, galėtų įgyti šią prieigą per kitą informacinę sistemą. EDAPP dar kartą nori pabrėžti, kad sąveikumu savaime neturėtų būti grindžiamas tikslų apribojimo principo netaikymas ⁽¹¹⁾.

25. Be to, labai svarbu užtikrinti, kad sustiprintas tarpvalstybinis keitimasis asmens duomenimis būtų vykdomas apsaugos institucijoms taikant sustiprintą duomenų priežiūrą ir joms bendradarbiaujant. 2006 m. gegužės 29 d. nuomonėje dėl pamatinio sprendimo dėl keitimosi informacija iš nuosprendžių registro ⁽¹²⁾ EDAPP jau pabrėžė, kad pasiūlyme dėl pamatinio sprendimo turėtų reglamentuojamas ne tik centrinių institucijų bendradarbiavimas, bet ir įvairių kompetentingų duomenų apsaugos institucijų bendradarbiavimas. Šis poreikis dar padidėjo, nes atsižvelgiant į derybų dėl neseniai priimto pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdant policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos ⁽¹³⁾, rezultatus, buvo išbraukta nuostata dėl darbo grupės, vienijančios ES duomenų apsaugos institucijas ir koordinuojančios jų veiksmus duomenų tvarkymo vykdant policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose srityje. Todėl siekiant užtikrinti veiksmingą priežiūrą bei duomenų iš nuosprendžių registrų kokybišką tarpvalstybinį perdavimą reikėtų nustatyti veiksmingus duomenų apsaugos institucijų veiklos koordinavimo mechanizmus ⁽¹⁴⁾. Taikant tokius mechanizmus taip pat reikėtų atsižvelgti į EDAPP priežiūros kompetenciją s-TESTA infrastruktūros atžvilgiu ⁽¹⁵⁾. E. teisingumo priemonės galėtų prisidėti prie šių mechanizmų, kurie gali būti parengti glaudžiai bendradarbiaujant su duomenų apsaugos institucijomis.
26. Komunikato 4.2.1 dalyje nurodyta, kad keičiantis duomenimis iš nuosprendžių registrų bus svarbu taikyti platesnį, nei teisminių bendradarbiavimą, kad būtų atsižvelgta į kitus tikslus, pavyzdžiui, kontroliuoti asmens galimybę užimti tam tikras pareigas. EDAPP pabrėžia, kad tvarkant asmens duomenis kitais tikslais, nei tais, kuriems jie buvo surinkti, turėtų būti laikomasi konkrečių sąlygų, nustatytų galiojančiuose duomenų apsaugos teisės aktuose. Visų pirma, tvarkyti asmens duomenis papildomais tikslais turi būti leidžiama tik jeigu tai yra būtina siekiant Bendrijos

⁽⁹⁾ Žr. 4 išnašą 18 dalyje.

⁽¹⁰⁾ OL C 89, 2008 4 10, p. 4.

⁽¹¹⁾ OL C 91, 2006 4 19, p. 53. Taip pat žr. EDAPP pastabas dėl Komisijos komunikato dėl Europos duomenų bazių sąveikos, Briuselis, 2006 3 10.

⁽¹²⁾ OL C 313, 2006 12 20, p. 26.

⁽¹³⁾ Žr. pirmiau nurodytą dokumentą, IV skyrių.

⁽¹⁴⁾ Žr. EDAPP nuomonę dėl ECRIS, 8 punktą ir 37–38 punktus.

⁽¹⁵⁾ Šiuo klausimu žr. pirmiau nurodyti dokumento 27–28 dalis.

duomenų apsaugos teisės aktuose nustatytų tikslų⁽¹⁶⁾ ir jeigu šie tikslai įtvirtinti teisėkūros priemonėmis.

27. Atsižvelgiant į nuosprendžių registrų sujungimą Komunikate teigiama, kad rengdamasi pamatinio sprendimo dėl keitimosi informacija iš nuosprendžių registro įsigaliojimui Komisija vykdys dvi galimybių įvertinimo studijas, kad bevystant projektą jis būtų organizuojamas, ir išplės keitimosi informacija mastą įtraukdama ir duomenis apie trečiųjų šalių piliečius, nuteistus už nusikalstamas veikas. 2009 m. Komisija valstybėms narėms pateiks programinę įrangą, suprojektuotą taip, kad per trumpą laiką būtų galima keistis visais nuosprendžių registrų duomenimis. Ši konsultavimosi sistema, ją naudojant kartu su s-TESTA informacijos keitimosi tikslais, sukurs masto ekonomiją, nes valstybėms narėms neberekės pačioms atlikti kūrimo darbų. Taip pat dėl to projektą bus lengviau valdyti.

28. Todėl EDAPP palankiai vertina s-TESTA infrastruktūros naudojimą, kuri, kaip buvo įrodyta, yra patikima keitimosi duomenimis sistema, ir rekomenduoja išsamiai apibrėžti su numatomomis duomenų keitimosi sistemomis susijusius statistinius elementus bei deramai atsižvelgti į poreikį užtikrinti duomenų apsaugos priežiūrą. Pavyzdžiui, statistiniai duomenys akivaizdžiai galėtų apimti tokius elementus, kaip, pavyzdžiui, prašymų gauti ar ištaisyti asmens duomenis skaičių, atnaujinimo proceso trukmę ir užbaigtumą, teisę gauti tokius duomenis turinčių asmenų statusą bei saugumo pažeidimo atvejus. Be to, statistiniai duomenys ir jais grindžiamos ataskaitos turėtų būti teikiami kompetentingoms duomenų apsaugos institucijoms.

Automatinis vertimas ir vertėjų duomenų bazė

29. Automatinio vertimo naudojimas – naudinga priemonė, galinti padėti atitinkamiems subjektams valstybėse narėse pasiekti abipusio supratimo. Tačiau dėl automatinio vertimo naudojimo neturėtų sumažėti informacijos, kuria keičiamasi, kokybė, ypač jeigu ši informacija naudojama priimant sprendimus, turinčius teises pasekmes atitinkamiems asmenims. EDAPP nurodo, kad svarbu aiškiai apibrėžti automatinio vertimo naudojimą ir nustatyti jo ribas. Tačiau naudojant automatinį vertimą informacijai, kurios pirminis vertimas buvo netikslus, pavyzdžiui, atskirais atvejais pridedamų papildomų pastabų ar instrukcijų atveju, perduoti, gali būti padarytas poveikis perduodamos informacijos – ir ja remiantis priimamų sprendimų – kokybei, ir iš esmės automatinis vertimas šiuo atveju turėtų

būti nenaudojamas⁽¹⁷⁾. EDAPP siūlo atsižvelgti į šią rekomendaciją rengiant priemones, kurios numatytos Komunikate.

30. Komunikate nustatytas siekis sukurti teisės srities vertėjų raštu ir žodžiu duomenų bazę, tuo siekiant pagerinti teisinių tekstų vertimo raštu ir žodžiu kokybę. EDAPP remia šį tikslą, tačiau primena, kad šiai duomenų bazei bus taikomi atitinkami asmens duomenų apsaugos teisės aktai. Visų pirma, jeigu duomenų bazėje pateikiami vertėjų darbo įvertinimo duomenys, gali būti taikomas išankstinis duomenų apsaugos institucijų patikrinimas.

Europos e. teisingumo veikslių plano link

31. 5 dalyje Komisija nurodo, kad reikia aiškiai paskirstyti Komisijos, valstybių narių ir kitų teisminiame bendradarbiavime dalyvaujančių subjektų pareigas. Komisija vykdys bendras koordinavimo funkcijas skatindama keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir sukurs, parengs ir koordinuos informaciją e. teisingumo portale. Be to, Komisija tęs darbą tarpusavyje sujungdama nuosprendžių registrus ir toliau prisieims tiesioginę atsakomybę už teisinį tinklą civilinėje srityje bei remis teisinį tinklą baudžiamojoje srityje. Valstybės narės turės atnaujinti e. teisingumo tinklavietėje pateiktą informaciją apie jų teismines sistemas. Kiti subjektai – teisiniai tinklai civilinėje ir baudžiamojoje srityse ir Eurojustas. Jie glaudžiai bendradarbiaudami su Komisija plėtos veiksmingesniam teisminiam bendradarbiavimui reikalingas priemones, visų pirma automatinio vertimo priemones ir saugią keitimosi informacija sistemą. Prie Komunikato pridedamas veikslių plano projektas ir įvairių projektų tvarkaraštis.

32. Todėl EDAPP pabrėžia, kad ECRIS sistemoje, viena vertus, nėra įdiegta viena centrinė Europos duomenų bazė ir nenumatoma tiesioginė prieiga prie, pavyzdžiui, tokių duomenų bazių, kuriose yra kitų valstybių narių nuosprendžių registrai, o kita vertus, nacionaliniu lygiu pareigos užtikrinti teisingą informaciją yra centralizuotai pavestos valstybių narių pagrindinėms institucijoms. Pagal šį mechanizmą valstybės narės atsako už nacionalinių duomenų bazių veikimą ir už veiksmingą keitimąsi informacija. Neaišku, ar jos yra atsakingos už sujungimo programinę įrangą. Komisija valstybėms narėms pateiks programinę įrangą, suprojektuotą taip, kad per trumpą laiką būtų galima keistis visais nuosprendžių registrų duomenimis. Ši konsultavimosi sistema bus naudojama kartu su s-TESTA siekiant keistis informacija.

33. EDAPP supranta, kad ir analoginėse e. teisingumo iniciatyvose gali būti įgyvendinamos panašios sistemos ir Komisija

⁽¹⁶⁾ Visų pirma žr. Direktyvos 95/46/EB 13 straipsnį ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 20 straipsnį.

⁽¹⁷⁾ Žr. EDAPP nuomonės dėl ECRIS 39–40 dalis.

bus atsakinga už bendrą infrastruktūrą, nors tai konkrečiai nenurodyta Komunikate. EDAPP siūlo siekiant teisinio tikrumo aiškiai nurodyti tokią atsakomybę už priemones, numatytas Komunikate.

E. teisingumo projektai

34. Priede išdėstyti projektai, kurie bus vystomi per kitus penkerius metus. Pirmasis projektas – e. teisingumo puslapių kūrimas, yra susijęs su e. teisingumo portalu. Šiam veiksmui reikia atlikti galimybių įvertinimo studiją ir sukurti portalą. Be to, reikia įdiegti valdymo metodus ir pateikti informaciją internete visomis ES kalbomis. Antrasis ir trečiasis projektai yra susiję su nuosprendžių registrų sujungimu. 2 projektas yra susijęs su nacionalinių nuosprendžių registrų sujungimu. 3 projektu numatoma, atlikus galimybių įvertinimo studiją ir pateikus pasiūlymą dėl teisės akto, sukurti nuteistųjų trečiųjų šalių piliečių Europos registrą. EDAPP pažymi, kad pastarasis projektas nebeminimas Komisijos darbo programoje ir klausia, ar tai atspindi Komisijos numatomų projektų pokyčius, ar šis konkretus projektas tik atidedamas.
35. Taip pat Komunikate išvardyti trys projektai elektroninio keitimosi informacija srityje ir trys projektai pagalbinių priemonių vertimui srityje. Bandomasis projektas bus pradėtas palaipsniui kaupiant lyginamąjį daugiakalbį teisės žodyną. Kiti atitinkami projektai yra susiję su dinamiškoms formoms, kurios naudojamos greta Europos teisėkūros tekstų, bei teisminių institucijų skatinimui naudotis vaizdo konferencijomis. Galiausiai, kaip viena e. teisingumo forumų, kasmet bus rengiami posėdžiai e. teisingumo temomis ir vystomi teisės specialistų mokymai teismo bendradarbiavimo srityje. EDAPP teigia, kad tokiuose susitikimuose ir mokymuose būtų skiriama pakankamai dėmesio duomenų apsaugos įstatymams ir praktikai.
36. Todėl priede numatomas platus Europos priemonių spektras, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas keistis informacija tarp subjektų skirtingose valstybėse narėse. Kaip viena šių priemonių svarbų vaidmenį atliks e. teisingumo portalas, už kurį pirmiausia atsakinga Komisija.
37. Bendras daugelio šių priemonių bruožas tas, kad informacija ir asmens duomenimis keisis ir juos valdys skirtingi subjektai nacionaliniu ir ES lygiu, kuriems taikomos duomenų apsaugos prievolės ir kurios prižiūri priežiūros institucijos, įsteigtos remiantis Direktyva 95/46/EB arba Reglamentu (EB) Nr. 45/2001. Šiuo požiūriu EDAPP jau yra aiškiai pareiškęs savo nuomonę dėl Vidaus rinkos informacijos (IMI) sistemos⁽¹⁸⁾, kad būtina užtikrinti, jog su duomenų apsaugos taisyklių laikymusi susijusios pareigos būtų užtikrinamos veiksmingai ir sklandžiai.
38. Iš esmės tam reikia, viena vertus, aiškiai apibrėžti ir paskirtyti asmens duomenų šiose sistemose tvarkymo pareigas; kita vertus, prireikus reikia nustatyti atitinkamus koordinavimo mechanizmus – visų pirma susijusius su priežiūra.
39. Naujų technologijų naudojimas yra vienas e. teisingumo iniciatyvų kertinių akmenų: nacionalinių registrų sujungimas, elektroninio parašo plėtojimas, saugūs tinklai, virtualios keitimosi informacija platformos ir platesnis naudojimas vaizdo konferencijomis kitus kelerius metus bus esminiai e. teisingumo iniciatyvų elementai.
40. Todėl kuo ankstesniame etape būtina atsižvelgti į duomenų apsaugos klausimus ir juos integruoti į kuriamų priemonių architektūrą. Visų pirma, labai svarbūs yra ir sistemos architektūra, ir tinkamų saugumo priemonių įdiegimas. Šis „į privatumą atsižvelgiama projektuojant“ požiūris sudarytų sąlygas atitinkamomis e. teisingumo iniciatyvomis numatyti veiksmingą asmens duomenų valdymą kartu užtikrinant duomenų apsaugos principų laikymąsi ir skirtingų institucijų keitimosi duomenimis saugumą.
41. Be to, EDAPP pabrėžia, kad technologijų priemonės turėtų būti naudojamos ne tik siekiant užtikrinti keitimąsi informacija, bet taip pat sutvirtinti susijusių asmenų teises. Šiuo požiūriu EDAPP palankiai vertina tai, kad Komunikate piliečiams numatyta galimybė internetu savo pasirinkta kalba pateikti prašymus gauti informacijos iš nuosprendžių registro⁽¹⁹⁾. Atsižvelgdamas į šį klausimą, EDAPP primena, kad savo nuomonėje dėl Komisijos pasiūlymo dėl keitimosi informacija iš nuosprendžių registrų jis palankiai vertino tai, kad atitinkamam asmeniui nustatyta galimybė valstybės narės centrinės institucijos prašyti informacijos iš nuosprendžių registro apie to asmens teistumą, jeigu asmuo gyvena, gyvena arba yra ar buvo prašymą gavusios ar prašymą teikiančios valstybės narės pilietis. Koordinavimo ir socialinės apsaugos sistemų srityje EDAPP pateikė idėją, kad institucija, kuri yra prieinamesnė atitinkamam asmeniui, galėtų veikti pagal „vieno langelio principą“. Todėl EDAPP ragina Komisiją tęsti darbą skatinant

⁽¹⁸⁾ OL C 270, 2008 10 25, p. 1.

⁽¹⁹⁾ Žr. Komunikato 6 p.

technologijų priemonės – visų pirma prieigą internetu – suteikiant piliečiams galimybę geriau valdyti savo asmens duomenis net tuomet, kai jie juda tarp skirtingų valstybių narių.

VI. IŠVADOS

42. EDAPP pritaria nagrinėjamam pasiūlymui dėl e. teisingumo sukūrimo ir rekomenduoja atsižvelgti į šioje nuomonėje pareikštas pastabas, būtent:

- atsižvelgti į neseniai priimtą pamatinį sprendimą dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos – įskaitant į jo trūkumus – ir ne tik įgyvendinti Komunikate numatytas priemones, bet ir siekiant kuo greičiau pradėti svarstyti, kaip galima labiau patobulinti duomenų apsaugos teisinę sistemą teisėsaugos srityje;
- įtraukti į e. teisingumą administracines procedūras. Vienas iš šio naujo elemento aspektų turėtų būti e. teisingumo projektų inicijavimas siekiant didinti duomenų apsaugos taisyklių bei nacionalinių duomenų apsaugos institucijų matomumą, visų pirma duomenų, tvarkomų e. teisingumo projektuose, atžvilgiu;
- teikti pirmenybę decentralizuotai architektūrai;
- užtikrinti, kad sistemų sujungimo ir sąveikumo srityje būtų tinkamai atsižvelgta į tikslų apribojimo principą;

- visiems asmens duomenis numatomose programose tvarkantiems subjektams paskirstyti aiškias pareigas ir nustatyti veiksmingus duomenų apsaugos institucijų koordinavimo mechanizmus;
- užtikrinti, kad tvarkant asmens duomenis kitais tikslais, nei tais, kuriems jie buvo surinkti, turėtų būti laikomasi konkrečių sąlygų, nustatytų galiojančiuose duomenų apsaugos teisės aktuose;
- aiškiai apibrėžti automatinio vertimo naudojimą ir nustatyti jo ribas, kad būtų skatinamas abipusis baudžiamųjų veikų supratimas nedarant įtakos perduodamos informacijos kokybei;
- patikslinti Komisijos atsakomybę už bendrą infrastruktūrą, pavyzdžiui, s-TESTA;
- atsižvelgiant į naujų technologijų naudojimą užtikrinti, kad į duomenų apsaugos klausimus būtų atsižvelgta kuo ankstesniame etape („į privatumą atsižvelgiama projektuojant“), bei būtų skatinamas technologijos priemonių naudojimas, sudarant piliečiams galimybę geriau kontroliuoti savo asmens duomenis net tuomet, kai jie juda tarp skirtingų valstybių narių.

Priimta Briuselyje, 2008 m. gruodžio 19 d.

Peter HUSTINX

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas